

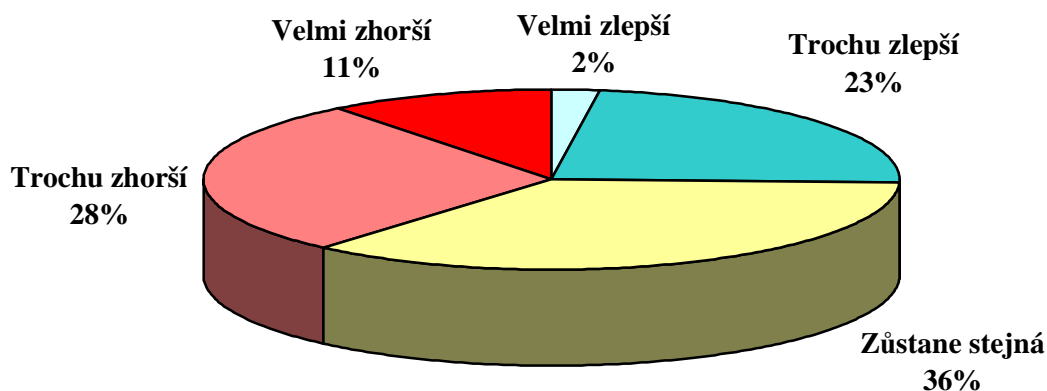
VĚTŠINA LIDÍ NEVĚŘÍ, ŽE SE ZA ROK BUDE MÍT LÉPE

Důvěru v rozvojový potenciál naší ekonomiky má asi čtvrtina občanů, ve zlepšení vlastní finanční situace věří jen 14 % lidí. Největší skupinu tvoří lidé, kteří nevěří ani rozvoji ekonomiky (39 %), ani možnosti, že by se zlepšila jejich vlastní finanční situace (44 %).

Citované výsledky pocházejí z výzkumu STEM provedeného na reprezentativním souboru obyvatel České republiky starších 18 let, který se uskutečnil ve dnech 1. – 7. 3. 2008. Respondenti byli vybíráni metodou kvótního výběru. Na otázky odpovídal rozsáhlý soubor 1320 respondentů.

Jak se občané dívají na vývoj naší ekonomiky v následujících dvanácti měsících, co od něj očekávají? Nejčastěji se objevuje názor, že ekonomika se zhorší (39 %), nebo zůstane na stejné úrovni (36 %). Pouze čtvrtina Čechů věří v rozvojový potenciál naší ekonomiky.

„Myslíte si, že se všeobecná ekonomická situace v České republice za budoucích 12 měsíců:

Pramen: STEM, Trendy 3/2008, 1320 respondentů

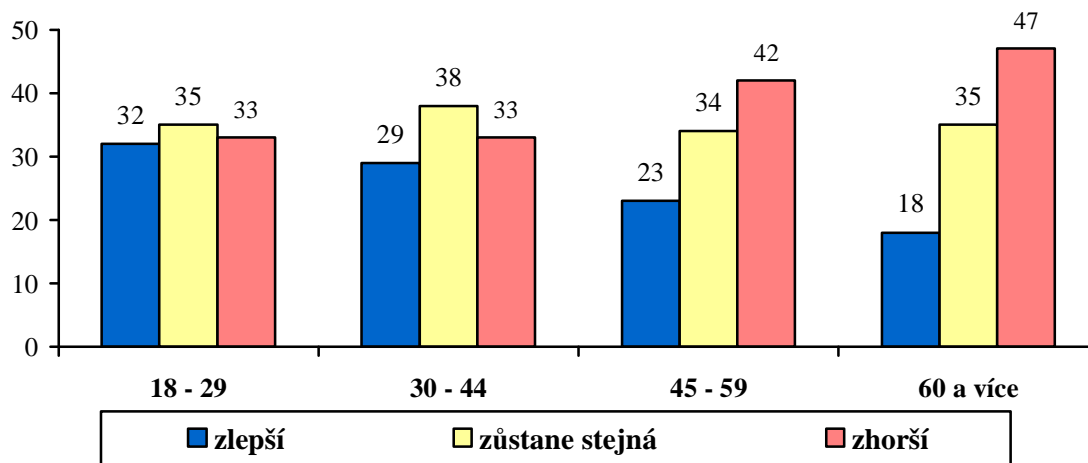
Výsledky dlouhodobého sledování ekonomických očekávání ukazují, že ani v minulosti nebyla česká veřejnost ve svých makroekonomických očekáváních příliš optimistická. Početně nejstabilnější je podíl lidí, kteří předpokládají, že ekonomická situace se nezmění (viz graf na str.7). Podíl těchto názorů se nejčastěji pohybuje kolem 30 – 48 %. Zato pesimistické i optimistické názory prošly za posledních patnáct let poměrně značnými výkyvy. V první polovině devadesátých let věřila v ekonomickou prosperitu asi třetina populace, v době ekonomického útlumu v letech 1997 – 1999 klesla důvěra v sílu ekonomiky

na pouhých 13 %. Následný vzestup na zhruba čtvrtinovou hladinu lze interpretovat jako návrat do „normálu“ a po opětovném poklesu na 12 % v ekonomicky neúspěšném roce 2004 došlo k vzestupu optimistických očekávání na současných 25 %. Pesimistické názory se pohybovaly od třetinové hladiny v první polovině 90. let k prudkému nárůstu v krizových letech 1997-1999 a opětovnému poklesu v letech následujících. V roce 2004 zareagovali lidé na nepříznivé zprávy o stavu ekonomiky (vysoká míra státního dluhu, historicky nejvyšší míra nezaměstnanost, hromadné rušení živností a soukromých podniků apod.) a pesimistické názory se vyšplhaly na 57 %. V následujících třech letech klesala křivka pesimismu a zvedal se optimismus. V posledním roce se však tento trend opět obrátil a podíl pesimistických názorů stoupl z 28 % na 39 %.

Ve zlepšení ekonomiky věří ve větší míře podnikatelé, provozní a odborní pracovníci, mladší věkové kategorie (18 až 44 let) a lidé s maturitou nebo vysokoškolským diplomem. Pozitivní očekávání mají většinou lidé dobře materiálně zajištění a často také lidé, u je nichž čistý měsíční příjem domácnosti vyšší než 30 tisíc korun. Optimisticky jsou naladěni zejména pravicově orientovaní občané, především voliči ODS (50 %).

Makroekonomická očekávání podle věku (v %)

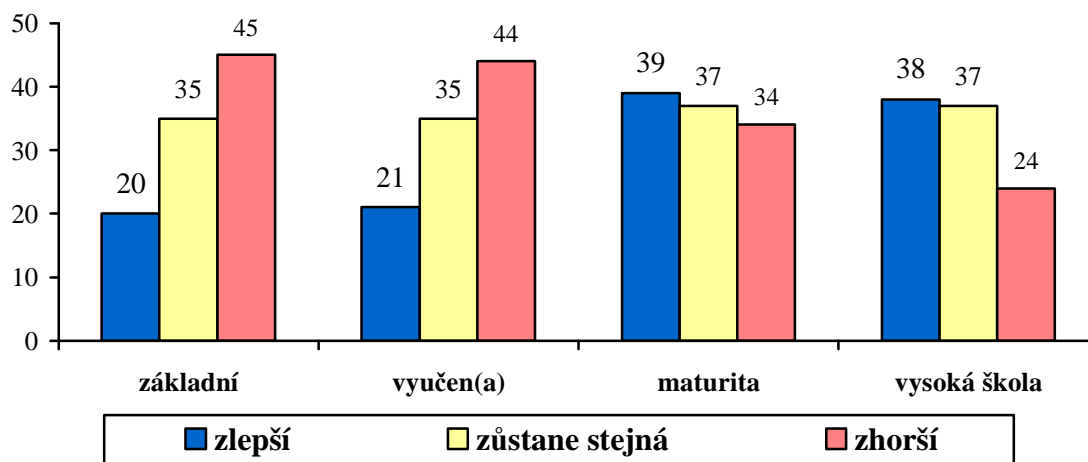
Odpovědi na otázku: „Myslíte si, že se všeobecná ekonomická situace v České republice za budoucích 12 měsíců:“

Pramen: STEM, Trendy 3/2008, 1320 respondentů

Makroekonomická očekávání podle vzdělání (v %)

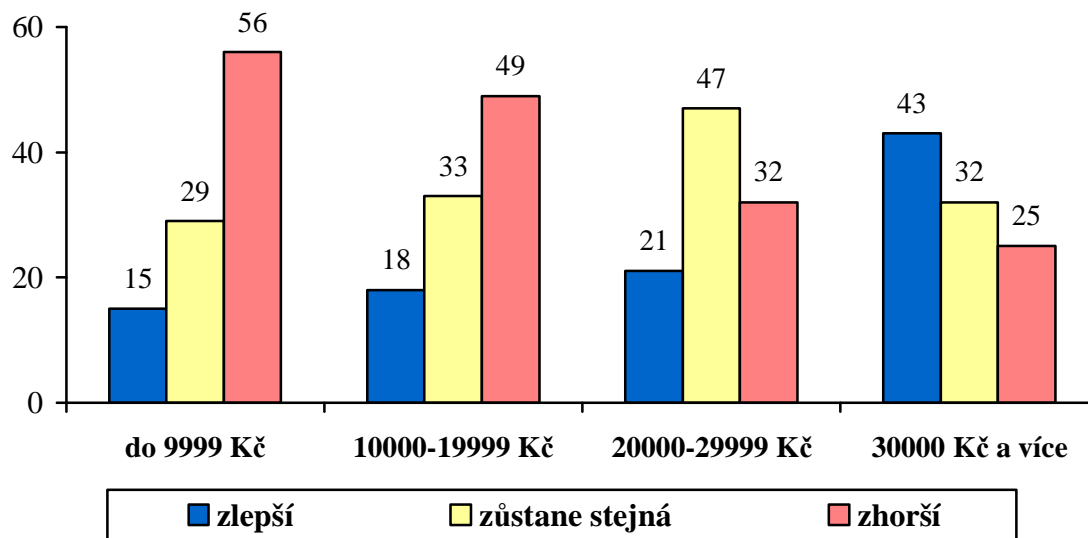
Odpovědi na otázku: „Myslíte si, že se všeobecná ekonomická situace v České republice za budoucích 12 měsíců:“

Pramen: STEM, Trendy 2008/3, 1320 respondentů

Makroekonomická očekávání podle výše měsíčního příjmu (v %)

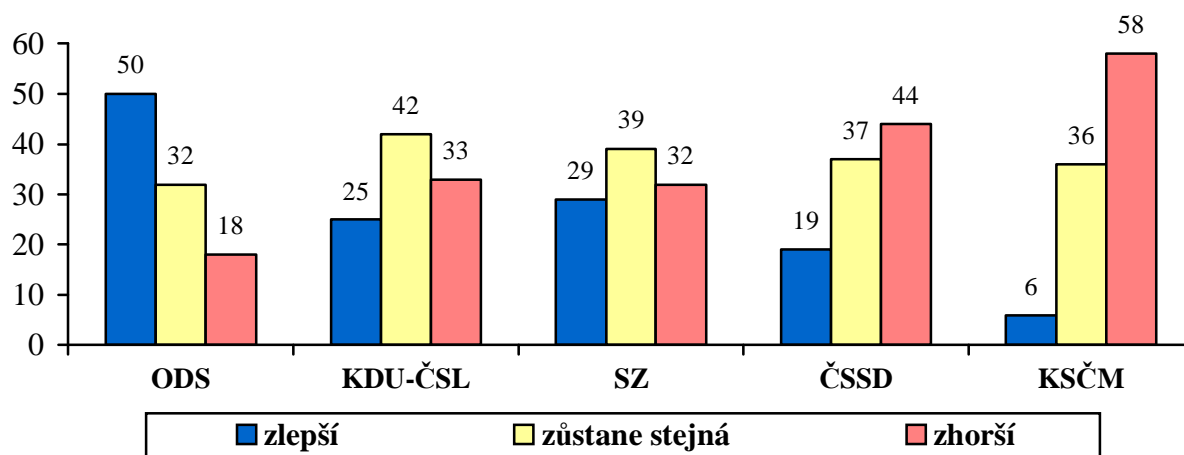
Odpovědi na otázku: „Myslíte si, že se všeobecná ekonomická situace v České republice za budoucích 12 měsíců:“

Pramen: STEM, Trendy 2008/3, 1320 respondentů

Makroekonomická očekávání podle stranických preferencí (v %)

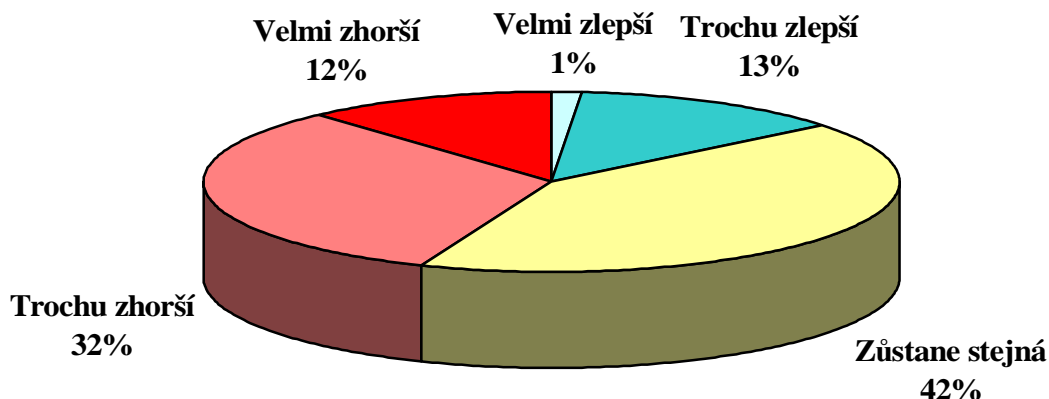
Odpovědi na otázku: „Myslíte si, že se všeobecná ekonomická situace v české republice za budoucích 12 měsíců:“

Pramen: STEM, Trendy 3/2008, 1320 respondentů

Ekonomická očekávání lze také měřit tím, jak lidé pohlíží na vývoj finanční situace svých domácností. V tomto ohledu jsou občané ještě opatrnější než v případě makroekonomického vývoje. V populaci jsou nejsilněji zastoupeny pesimistické názory („situace se trochu nebo velmi zhorší“), které sdílí 44 % lidí. Názor, že na finanční situaci své domácnosti se nic nezmění, vyslovilo 42 % občanů, zatímco možnost zlepšení připustilo pouze 14 % lidí.

„Myslíte si, že se finanční situace Vaší domácnosti za budoucích 12 měsíců:“

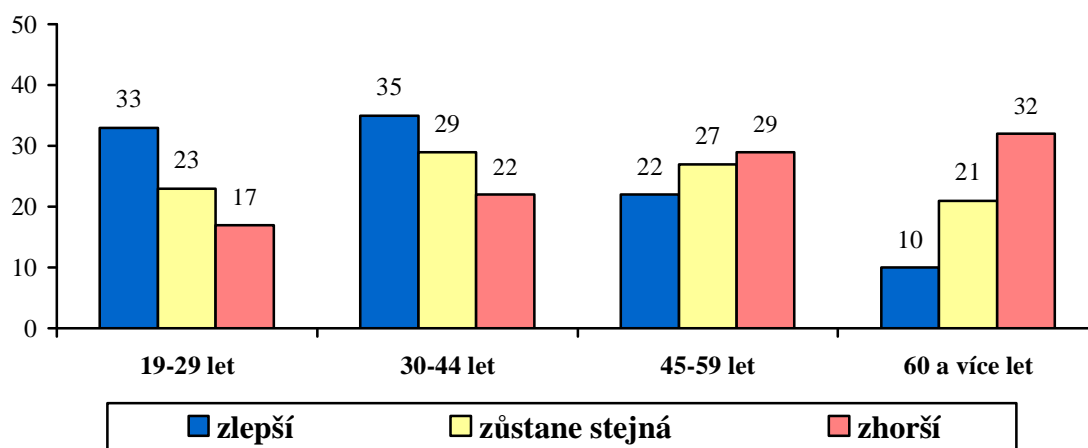
Pramen: STEM, Trendy 3/2008, 1320 respondentů

Vývoj mikroekonomických očekávání je méně proměnlivý než názory lidí na ekonomickou prosperitu země. S výjimkou ekonomicky slabších let 1997 a 2004 zůstává skupina optimistů víceméně stabilní a mění se proporce mezi těmi, kteří neočekávají změnu, a těmi, jejichž očekávání jsou pesimistická. V posledním roce podíl negativních očekávání vzrostl z 26 % na současných 44 % a zhruba se tak vyrovnal s podílem těch, kteří žádnou změnu v hospodaření svých domácností neočekávají (42 %).

Očekávání v oblasti finančních možností domácnosti ovlivňují stejné faktory, jaké polarizují názory na makroekonomický vývoj, tedy materiální situace lidí, její subjektivní vnímání a sociodemografické charakteristiky (věk, vzdělání, profese). Platí v zásadě to, co bylo řečeno o makroekonomických názorech: pesimisty jsou častěji lidé se špatnou materiální situací, nižších příjmových kategorií, lidé nad 60 let, nezaměstnaní a důchodci, lidé s nižší úrovní vzdělání a častěji také lidé pracující v dělnických profesích. Naopak mladší lidé (18 – 44 let), lidé s vyšším stupněm vzdělání, lidé dobře materiálně zajištěni a ti, u nichž je příjem domácnosti vyšší než 30 tisíc korun měsíčně, se v daleko větší míře přiklánějí k optimistickému pohledu na vývoj své finanční situace.

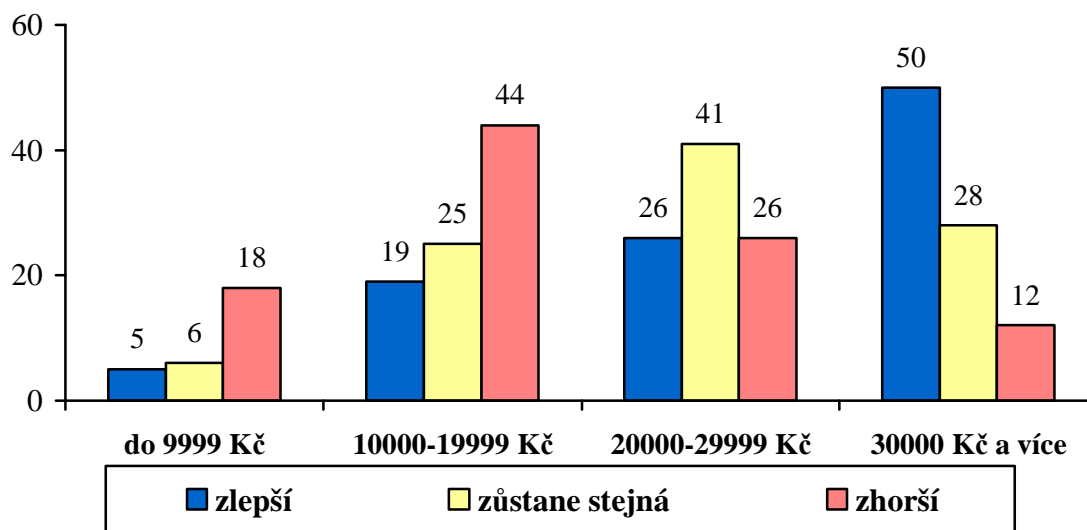
Mikroekonomická očekávání podle věku (v %)

Odpovědi na otázku: „Myslíte si, že se finanční situace Vaší domácnosti za budoucích 12 měsíců:“

Pramen: STEM, Trendy 2008/3, 1320 respondentů

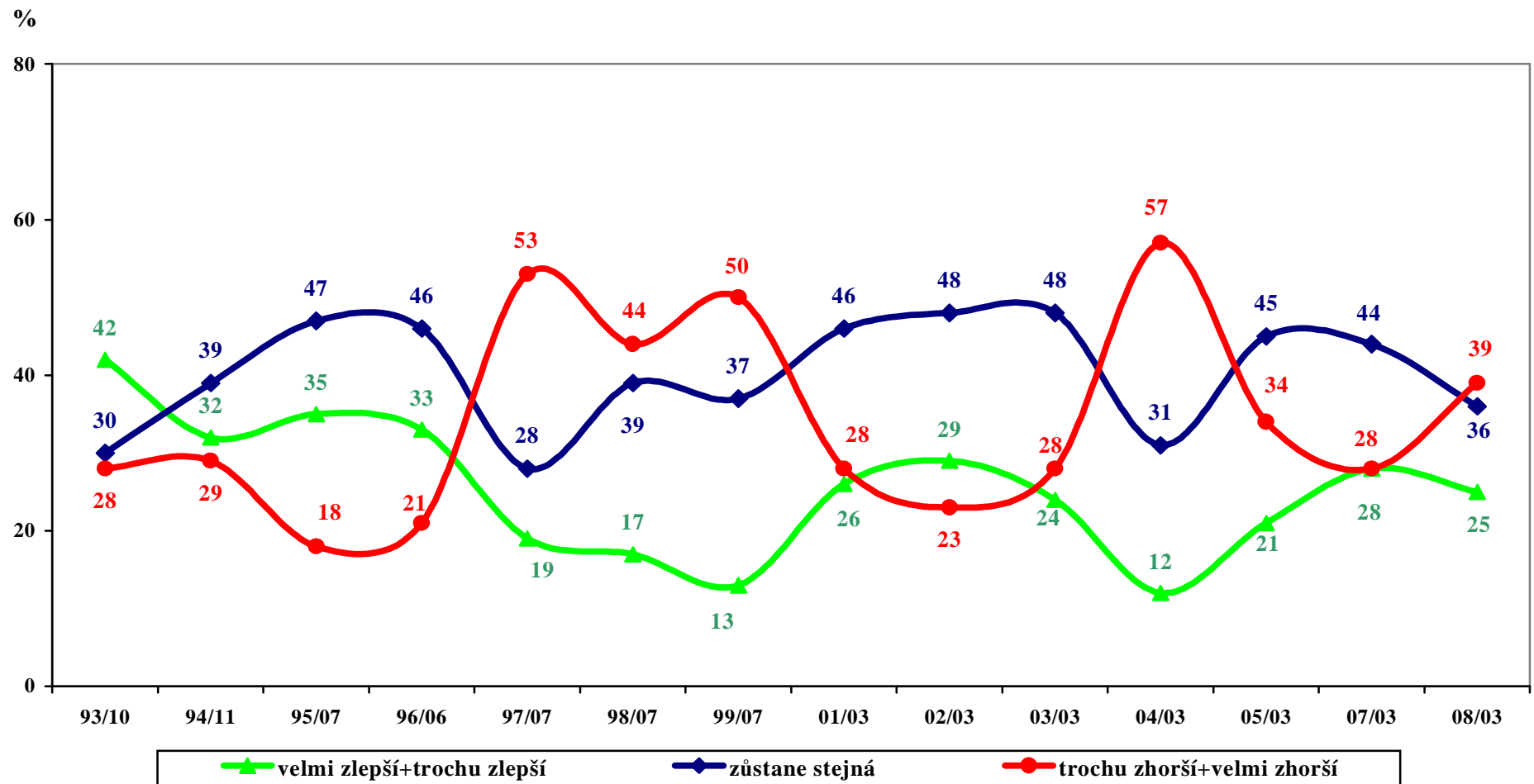
Mikroekonomická očekávání podle výše měsíčního příjmu domácnosti (v %)
 Odpovědi na otázku: „Myslíte si, že se finanční situace Vaší domácnosti za budoucích 12 měsíců:“

Pramen: STEM, Trendy 2008/3, 1320 respondentů

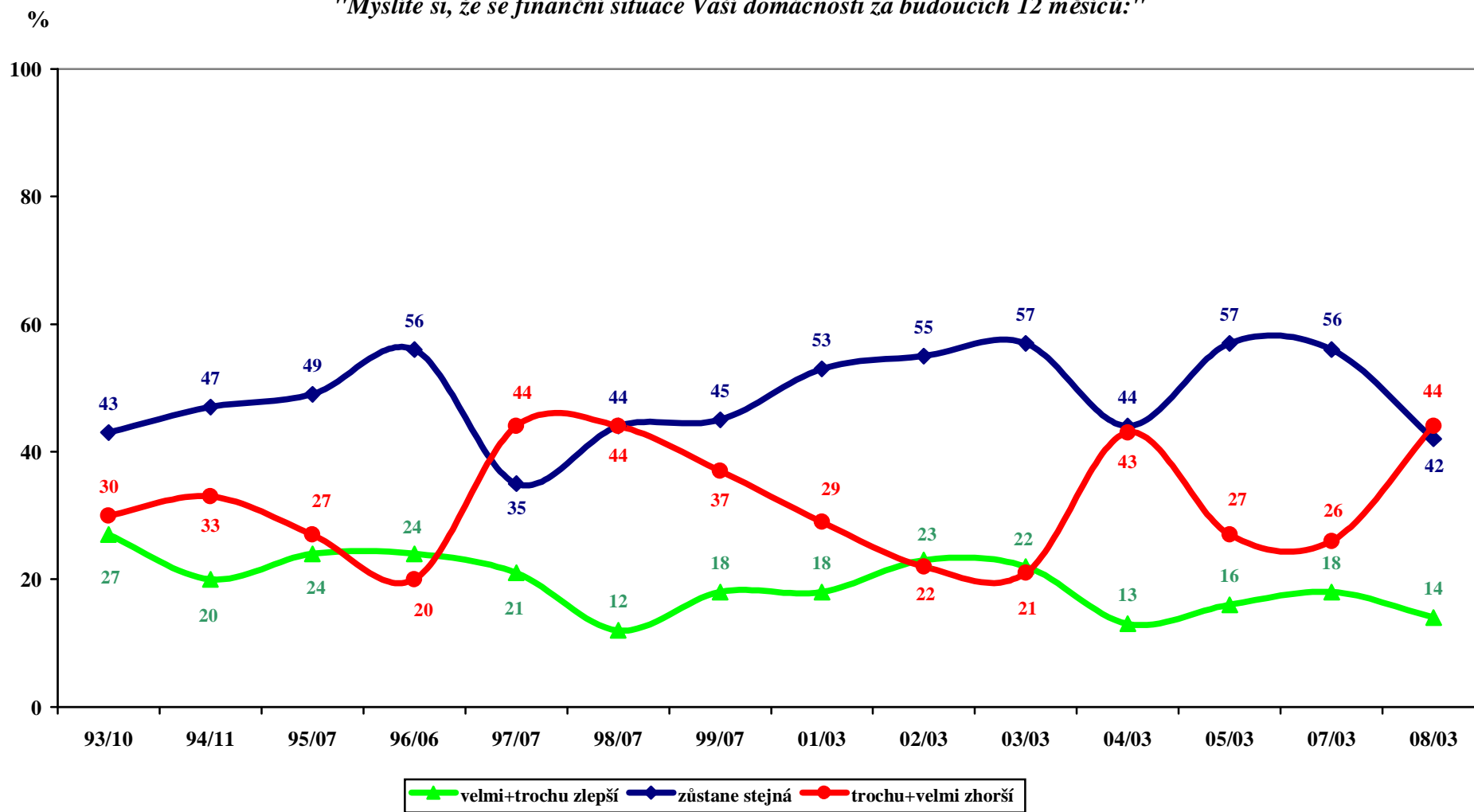
Očekávání budoucího vývoje, ať už ekonomiky země či vlastní domácnosti, je konzistentní s názory na další aspekty vývoje životní úrovně v naší zemi. Pesimisté vyjadřují ve větší míře obavy z nezaměstnanosti, častěji mají pocit, že jejich rodiny jsou chudé, trpí pocity nejistoty z toho, co je v blízké budoucnosti čeká, a jsou rezervovanější v odhadu doby, kterou bude naše země potřebovat k dosažení průměrné životní úrovně v západoevropských zemích EU.

"Myslíte si, že se všeobecná ekonomická situace v ČR za budoucích 12 měsíců :"

Pramen: STEM, Trendy 1993-2008

"Myslíte si, že se finanční situace Vaší domácnosti za budoucích 12 měsíců:"

Pramen: STEM, Trendy 1993-2008